

Jørgen Dragsdahl i RÆSON om Midtvejsvalget:

Meget sent at vågne op til virkeligheden

”Der er intet, der sker i dag i Irak, som ikke har været forudset. Der er ikke sket noget overraskende. Men der er folk, som meget sent er vågnet op til virkeligheden.” Det siger journalist Jørgen Dragsdahl til RÆSONs Aimée Kjær.

Af Aimée Kjær

Meget tyder på at det bliver en Demokratiske sejr. Hvorfor vinder de? Opinionsundersøgelserne giver et meget klart billede af hvorfor Demokraterne burde stå stærkt. Der er to ting. For det første Irak, for det

andet økonomien. Omkring det sidste er det et ret spændende fænomen, fordi regeringen selv hævder at økonomien går godt. Men man skal nok til at ændre sin analyse af sammenhængen mellem at en økonomi GÅR godt og at folk HAR det godt. I den forstand at den amerikanske middelklasse oplever en voksende ulighed - og at den oplever en meget høj grad af ustabilitet i økonomien. Det giver en mangel på sikkerhed; det betyder, at folk *leder efter velfærdssamfundet* - og stemmer på Demokraterne.

Det, der er spændende for mig, det er at tænke tilbage, og prøve at se hvad vi kan lære af valghistorien. Der er valget i 1972 formentlig en væsentlig parallel at drage. Dengang var folk enige med den Demokratiske kandidat George McGovern i synet på krigen. Men de stemte alligevel på Nixon. Det var der en række årsager til, og en af dem var, at de foretrak hans generelle udenrigspolitik. Det valg tror jeg spiller en meget afskrækkende rolle for mange Demokratiske politikere nu: de forsøger at optræde konservativt (og det er der også nogle indenrigspolitiske årsager til). Men krigsmodstanden slår altså ikke igennem i partiet på den måde, som den gjorde i 1972. Og det rejser selvfølgelig nogle store spørgsmål: hvordan vil de Demokrater, der bliver valgt ind, faktisk reagere i forhold til krigen? Det er meget svært at sige noget om ud fra valgkampens forløb.

Normalt handler midtvejsvalgene meget om lokale emner. Men dette bliver et Irak-valg? Ja, det er jo så her hvor hele usikkerheden kommer ind. Der er ingen tvivl om hvad folk siger i opinionsundersøgelserne. Men så er det

selvfølgelig også rigtigt, at en række lokale faktorer spiller en rolle. Der er med andre ord absolut ikke nogen direkte sammenhæng mellem at opinionsundersøgelser siger, at amerikanerne langt foretrækker Demokraterne - og så til, at partiet vil få en så total og overvældende sejr. Fordi for det første er der lokale emner, og lokale kandidaters kvaliteter betyder noget. Dernæst har man ændret distrikternes sammensætning, så Republikanere sidder meget stærkere end før. Dertil er der altid en usikkerhed omkring valgdeltagelsen. Og endelig har forbundsregeringen enorm magt til at kanalisere penge ind i vigtige valgdistrikter - hvor sådan nogle sidste øjeblik-gaver kan hjælpe de Republikanske kandidater. Så Demokraternes faktiske udsigt til fremgang er ikke lige så sikker som den nationale skønhedskonkurrence lægger op til.

Den amerikanske middelklasse oplever en voksende ulighed - og at den oplever en meget høj grad af ustabilitet i økonomien. Det betyder, at folk *leder efter velfærdssamfundet* - og stemmer på Demokraterne.

Hvilken betydning får det at Bush i medierne oplever langt mere ufortyndet kritik end før?

Det er jo ikke sådan at den amerikanske befolkning følger medierne. Der er måske oven i købet den modsatte tendens - at medierne bliver modigere imod statsmagten, når den finder at befolkningen vil acceptere det. De amerikanske aviser, som vi læser i Danmark, er ikke dækkende

for det amerikanske mediebillende. I USA har de konservative en enorm fordel fx i alle deres radio- og tv-talkshows - hvad Bush-regeringen også har spillet meget på. Denne ofte *direkte kontakt* til ens egne vælgere. Det kan mobilisere et vælgergrundlag, der ligger langt til højre.

Hvor store konsekvenser får det at demokratiseringen af Irak ikke er lykkedes? I USA fatter man fiaskoen i Irak langt, langt bedre end man gør her i landet. Det har været - og er - et stadigt bombardement. Det er en katastrofe, man roder sig ud i. Man oplever tabet af egne soldater. Det spændende spørgsmål er, hvilke konklusioner, folk drager af den katastrofe, de kan iagttage. Om man drager en fundamental lære omkring USA's rolle i verden. Bliver der en isolationistisk reaktion? I hvor høj grad er den politiske klasse, dermed også Demokraterne overhovedet i stand til at tænke i alternativer, som er relevante? Både i Irak - men også Afghanistan, og for USA's globale stilling.

Det er meget vigtigt at se, at det her valg er et valg om demokratiets fremtid. At demokratiet simpelthen ikke har fungeret. At hele systemet med *checks and balances* og frihedsrettigheder har været under angreb, og at der har været en tendens til at man fik et ét-parti-system, hvor vælgerne ganske enkelt ikke drog politikkerne til ansvar. Der har været en tendens til at få et almægtigt præsident-embede, og en tendens til at USA stræbte efter at dominere globalt.

Det har alt sammen betydet at de normale mekanismer i det amerikanske samfund - med kritik, og med at *lære af kritik* - var sat ud af kraft. Det har igen betydet, at der har været lagt låg over muligheder for at komme op med alternativer. Vi kan da helt konkret se på hvordan kongressen har fungeret: høringer fx har siden Bush kom til været en ganske sørgelig affære. Fordi republikanerne har forhindret, at man indkaldte kritiske vidner. Det kan blive den store ændring hvis Demokraterne får flertallet blot i Repræsentanternes Hus - at hele høringssystemet kan komme til at fungere igen. Og det vil også have en afsmittende effekt på hvad nyhederne beskæftiger sig med - og hvad man beskæftiger sig med i tænketankene. Og dermed påvirke, hvad man diskuterer i samfundet. Systemet kan måske komme til at fungere bedre end det har gjort hidtil.

Er der forskel på hvordan demokratiet rent praktisk vil fungere efter en Demokratisk henholdsvis Republikansk valgsejr? Det kunne

man godt få indtryk af under valgkampen, hvor så mange Republikanere er stukket af fra præsidenten - og hvor der er en debat mellem dem og Bush. Men hvis republikanerne får flertallet igen, er jeg ikke sikker på at det vil være særligt fremtrædende. Hvis de taber flertallet til Demokraterne i begge kamre, vil vi blandt Republikanerne se en fortsættelse af det blodbad, som allerede er i gang: Hvor nogle folk lige pludselig har fundet ud af at Bush ikke er konservativ. Det siger de selvfølgelig for at redde deres egen politiske bevægelse, som ellers ikke har haft særligt store indvendinger imod Bush. Hvis vi ser tilbage på det sidste år, kan vi se en flugt i alle retninger, som kunne tyde på et fortsat kraftigt opgør på den fløj. Men jeg tror faktisk ikke det vil blive særligt markant, hvis Republikanerne bevarer flertallet. Der er en del af dem i den bevægelse, for at sige det ligeud, der er skingrende skøre. Der er folk blandt dem, som ikke engang betragtede *Reagan* som særligt konservativ. Når jeg siger at valget drejer sig om demokratiets fremtid - og når jeg beskriver de kræfter, der er i spil her, så ligger der jo også i det at hvis Republikanerne vinder, står vi med udsigten til at USA fortsat kan forsøge at stræbe efter dominans i sit imperium.

Hvilke muligheder har han?

Det er det, der er problemet.

Virkeligheden er, at slaget om Bagdad, som blev indledt her i sommer, var det sidste kort, man havde i skuffen med en vis troværdighed.

Du tror ikke at Bush vender om på Irak nu?

Hvilke muligheder har han? Det er det, der er problemet. Virkeligheden er, at slaget om Bagdad, som blev indledt her i sommer, var det sidste kort, man havde i skuffen med en vis troværdighed. Hvis man kunne stabilisere Bagdad ved at rense kvarter efter kvarter og få irakiske sikkerhedsstyrker ind og opretholde ro og orden, så var der en metode, som man efterhånden kunne udbrede til andre store byer i landet. Men sandheden er at denne traditionelle form for oprørsbekæmpelse er mislykket i Bagdad. Man

har ikke soldater nok. Desuden er de Irakiske sikkerhedsstyrker er for upålidelige.

Den manglende planlægning går flere år tilbage. Krigen er formentlig blevet tabt i 2003/2004.

Handler det om dårlig planlægning? Det handler om mange ting. Der er en borgerkrig, der har været i gang i over et år. Der er et indbyrdes opgør, som er i gang mellem alle mulige gangstergrupper. Foruden: at der er en frihedskamp mod udenlandsk besættelse!

Den manglende planlægning går flere år tilbage. Krigen er formentlig blevet tabt i 2003/2004.

Man prøver at anvende en ny politisk strategi på hjemmefronten. Den går først og fremmest ud på at give irakerne skylden for, hvad der er sket i Irak. Og denne strategi skal sørge for, at man kan åbne døren for at man kan trække sig ud – sige, at alt hvad der herefter sker bare er irakernes skyld. 'De er utaknemmelige, de har ikke udnyttet chancen for at skabe demokrati. Vi fjernede Hussein fra dem, men de har ikke formået at forvalte chancen'.

MEN I sin bog, "Fiasco", kalder journalisten Thomas Riggs fra Washington Post to af kapitlerne for "Hvordan man skaber et oprør" – og giver den amerikanske hær og Bush-administrationen 100% af skylden for, at oprøret vokser og vokser. En anden bog om den midlertidige regering, som amerikanerne indsatte, giver Bush-regeringens politik skylden for at have fået opdelt Irak i meget fjendtlige etniske religiøse grupper. Og de er jo ikke de eneste som peger på det her. Der er en stor og omfattende litteratur om at USA - og Danmark, for den sags skyld - sidder med hovedansvaret for hvad der er sket i Irak. Måden, man vil komme ud af det på, er ved at give irakerne skylden. Og det er da muligt at man vil prøve fordi det er mere behageligt.

Men: der er intet der sker i dag, som ikke har været forudset. Der er ikke sket noget overraskende. Men der er folk, som meget sent er vågnet op til virkeligheden.

Prøver de at skubbe aben videre? KAN Republikanerne undgå at tabe ansigt? Der er ikke nogen gode optioner. Nederlaget i Irak

rammer umådeligt bredt. Hvis vi går tilbage til 2002-2003, så lad os spørge, hvem der dengang havde ansvaret for, at vi overhovedet kom ud i krigen. Skal alle de mennesker nu sige, 'Ja, jeg personligt tog fejl'? Eller - 'Jeg blev vildledt af Bush!'. Men så har man da været en idiot.

I stedet kan de sige, at 'der var meget inkompetence, og jeg selv kunne have gjort det meget bedre'. Men der er et frygteligt dilemma - og her taler vi om statsledere (som Blair, Fogh m.fl.) og journalister, der alle har ansvar. Jeg blev forleden af en amerikansk officer beskyldt for, at vi journalister ikke har stillet de rigtige spørgsmål. Og han har ret, bort set fra at han også selv skulle have stillet nogle spørgsmål!

Bliver Rumsfeld fyret? Det ville være en politisk manøvre – der måske kunne give indtryk af, at man gør noget. Men jeg tror egentlig ikke, det vil virke. Problemerkernes natur er en ganske anden. Det er rigtigt at mange pensionerede generaler siger det åbent. Andre, som endnu er i hæren, siger, at for at kunne håndtere udfordringerne bedre er man nødt til at være fri for Rumsfeld og hele hans stil. Men det er så godt som umuligt at pege på løsninger.

Det hjælper ikke at komme med en plan for en exit? Jo, det er man nødt til. Hvis vi går tilbage til 2003: dengang blev krigen præsenteret sådan, at Irak skulle gøres til et demokratisk område, der ikke længere ville kunne udgøre en trussel mod sikkerheden. Og det er der jo ikke længere nogen, der tror på. Målet er nu at komme ud af Irak uden en større regional krig. Spørgsmålet er, hvorvidt det kan lykkes. Den første forudsætning må være, at man begynder at gennemføre en realistisk analyse af, hvad det er der foregår. Det kan man sige, at der ER tegn på, at man begynder at erkende virkeligheden. De er nødt til opstille en ny model, så de kan kalde det en sejr. Der er ingen tvivl om at Bush-regeringen havde lagt op til at der skulle ske kraftige nedskæringer i år, så man kunne gå ind i valgkampen og påpege at man var på vej ud. Men det har været umuligt. Hvis man har skullet vise billeder nu af Baghdad, ville billederne have set meget værre ud. Man forsøgte at sætte flere tropper ind for at stabilisere situationen - men det har heller ikke virket. Hver eneste ting, man har forsøgt at gøre for at rette op på de fundamentale fejl, man har begået tidligere, har vist sig at skulle blive nye fejl.

Hvad var de mest fundamentale fejl? Fejlene er så fatale, fordi det drejer sig om forkerte antagelser. Ikke at afsætte tilstrækkelige styrker; at sende ganske unge mennesker, hvis eneste kvalifikation var at de var fanatiske neo-konservative, af sted for at lede Irak i en besættelsesregering.

”Fejl” er egentlig et alt for vagt ord at bruge. Et bedre ville have været forbrydelser - et sygeligt overmod, en ideologisk fanatisme, som gjorde, at man var blændet for den virkelige verden. Alle de træk har amerikanerne ikke monopol på. Det har vi også set herhjemme: alle de mennesker, som ikke har gjort deres hjemmearbejde. En gammel læresætning lyder: Det er svært at ændre et land, hvis man ikke taler med de folk man vil hjælpe.

Er der forskel på Demokraternes og Republikanernes Irakstrategi? Der er enorme problemer med ALLE de forslag, der er på bordet. Også Demokraternes – de er heller ikke særligt realistiske. Men Demokraterne har også været så skræmt af 1972-eksemplet. Præsidenten har igen og igen truet med at gentage succesen fra de seneste år, hvor han spillede det nationale sikkerhedskort, som Nixon gjorde i 1974 - hvor han sagde, at modparten er svag - de vil stikke halen mellem benene. Det har Demokraterne været så skræmt af, at ikke har bekendt kulør. Kun få af dem har stillet sig op og sagt, at vi skal trække os ud.

Det er meget svært at se. Vi kan muligvis se frem til en enorm kulegravning af hvad der er sket de seneste år. Men vil Repræsentanternes Hus bruge sin magt til at skære finansieringen ned? Sådan, som man gjorde under Vietnamkrigen? Det vil man ikke, siger flere ledende demokrater: Vi vil støtte vore drenge, osv. Men rent faktisk har USA endnu ikke lavet en ny bevilling til genopbygningen.

Og det er endda selvom Præsidenten har flertal. Ja. Og irakerne har fået umådeligt lidt af pengene. Det er gået til konsulenter, til sikkerhed og til hæren. Irakerne har fået umådeligt lidt både af olien og af de penge, der er bevilliget også fra andre lande.

En af de ting, der er spændende, er, at opinionsundersøgelser fra Irak viser, at Osama Bin Laden er ekstremt upopulær. Så at stille et eller andet skrækbillede op - om at han overtager landet osv. - er fuldstændigt hen i vejret. Det, der kunne ske, var en opdeling af landet, og at der

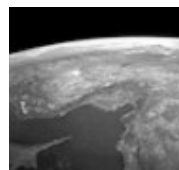
kommer diktatorer ind, der er ligeså slemme som Saddam Hussein, som vil prøve på at opnå kontrol over landet.

Hvor meget tror de amerikanske vælgere på Bush-doktrinen? Der er en meget stor træthed. Man oplever, at man har brug for pengene *selv*. Folk har en stor følelse af usikkerhed; af at samfundet falder fra hinanden. For det andet: 3000 dræbte amerikanere er en del mennesker, i de samfund vi har i dag. Vi har ikke længere de samfund, som kunne leve med at millioner kunne ofres ligesom i 1. verdenskrig. Så der er krigsskræmthed - men også frygt for konsekvenserne. Og så er den også sevet ind at Irak mere end at være et led i en succesrig *War on Terror* bare er en del af nederlaget imod terrorister. At Irak producerer terrorister - og derfor skaber en større trussel.

Vil der komme undersøgelseskommissioner efter en Demokratisk sejr? Det kan det ende i. Eller i hvert fald: at Repræsentanternes Hus beslutter, at der skal rejses rigsretssag imod Bush. Men det helt sandsynlige er, at man vil sætte ind med en gennemgående kulegravning af de sidste seks år og mulighederne for at komme videre.

Hovedpunkterne for mig er: (i) At Demokraterne prøver at undgå 1972-valget; (ii) At Bush/Rove-strategien om at bruge krigen imod Demokraterne har lidt nederlag – og (iii) At kernen i den nye strategi er at give irakerne skylden.

– DRAGSDAHL

JØRGEN DRAGSDAHL har i flere årtier været en af Danmarks mest vidende sikkerhedspolitiske journalister, ikke mindst når det gælder USA's udenrigspolitik og militær.

AIMÉE KJÆR er medlem af RÆSONs redaktion. Hun er MA i Offentlig Administration og Geografi fra RUC. Fra 1999-2000 arbejdede hun sideløbende med sine studier for Udenrigsministeriet. Hun er særligt interesseret i internationalisering og regional udvikling og har bl.a. arbejdet for NGO'en International Cooperation Cambodia – bl.a. med human resources, public relations og organisationsudvikling.